

INSTRUMENTE UTILIZATE DE UNIUNEA EUROPEANĂ PENTRU PREVENIREA ȘI GESTIONAREA CONFLICTELOR

TOOLS USED BY EU FOR PREVENTING AND MANAGING CONFLICTS

*Locotenent-colonel Cristian STANCIU**

*Locotenent-colonel Ioan MURGOCI***

Rezumat: Cercetarea noastră prezintă dimensiunea complexă a rolului jucat de U.E. în securitatea și stabilitatea globală, în prevenirea și gestionarea conflictelor, în combaterea riscurilor nemilitare. O analiză atentă a reconfigurării rolului Uniunii în managementul securității globale surprinde impactul de securitate al unei Europe extinse, excesul de dinamism și coerență asupra noilor coordonate de dezvoltare ale Politicii de Apărare și Securitate Europeană, prezența mai activă a organizației în diverse teatre de acțiune, cu capabilități militare și civile semnificative, instrumentele utilizate pentru prevenirea și gestionarea conflictelor, amplificarea cooperării cu ONU, NATO și OSCE, cele mai recente politici și strategii comunitare (Strategia pentru securitatea europeană, Strategia pentru energie, strategiile pentru Asia Centrală, Africa și America Latină etc), reînnoirea Parteneriatului strategic cu SUA, Federația Rusă și alte state importante de pe scena internațională, contribuția la controlul internațional al armelor și lupta împotriva terorismului.

Cuvinte-cheie: relații internaționale, managementul conflictelor, crize internaționale, diplomație, securitate internațională, strategia de securitate, structuri globale/regionale de securitate, organizație internațională, operație militară, parteneriat.

Abstract: Our research presents the complex dimension of the role EU plays on the global security and stability, on preventing and managing crisis and conflicts, on combating non-military risks. A careful analysis of reconfiguring the role the Union plays on managing the global security grasps the security impact of an enlarged Europe, the excess of dynamism and coherence, on the new coordinated the European Security and Defence Policy develops itself, the organisation's more active presence in different theatres of actions, with relevant military and civilian capacities, the tools used for preventing and managing conflicts, amplifying the cooperation with UN, NATO and OSCE, the most recent community policies and strategies (The European Security Strategy, the Energy Strategy,

* U.M. 02545 București; e-mail: dany_o_37@yahoo.com

** U.M 01895 București; e-mail: ioan_murgoci@yahoo.com

the strategies for Central Asia, Africa and Latin America, etc.), renewing the strategic partnership with US, the Russian Federation and other important state actors, the contribution to the weapons' international control and the fight against terrorism.

Keywords: *International relations, conflict management, international crises, diplomacy, international security, security strategy, global/regional security structures, international organization, military operation, partnership*

Organizația europeană are un aport substanțial la prevenirea și gestionarea crizelor și conflictelor internaționale, domeniu în care folosește o gamă completă de instrumente: de la dezvoltare și politica comercială la acordurile de cooperare și asociere, de la capacitățile de gestionare a crizelor și mecanismele de cooperare în probleme de justiție și afaceri interne sau instrumentele diplomatice la programele sociale și de mediu, și ajutorul umanitar. Legătura strânsă între securitate și dezvoltare („Nu există dezvoltare fără securitate, nici securitate fără dezvoltare”, subliniază Adam Bernard într-o notă de analiză a GRIP, din 14 aprilie 2008, ceea ce, de altfel, spunea, în 2005, fostul secretar general al ONU, Kofi Annan: „nu există securitate fără dezvoltare; nu există dezvoltare fără securitate”) este menționată și în Strategia europeană de securitate: „securitatea este o condiție necesară a dezvoltării”, aspect întărit, apoi, într-un document adoptat în același an, „Consensul european pentru dezvoltare”: „Nu poți avea dezvoltare și eradicarea sărăciei fără pace și securitate, și nu va fi pace durabilă fără dezvoltare și fără eradicarea sărăciei”. Un mediu securizat favorizează acțiunile și inițiativele care ameliorează condițiile de viață a populațiilor, iar dezvoltarea contribuie la prevenirea violenței și insecurității.

1. Mecanisme, instrumente și acțiuni ale UE pentru gestionarea conflictelor

Evidențele arată că UE este principalul furnizor mondial al sprijinului extern pentru dezvoltare și un apărător activ al dezvoltării durabile. În aceste eforturi, are o relație extrem de eficientă de cooperare cu ONU, cu care a operaționalizat parteneriate viabile, prin care ajută la consolidarea păcii. Dezvoltarea PESA oferă UE mijloacele pentru un răspuns mai eficace la cererile de asistență ale Națiunilor Unite în cadrul gestionării crizelor internaționale. *Modalitățile și domeniile principale de cooperare a Uniunii cu ONU în sfera prevenirii conflictelor și gestionării crizelor* au fost identificate, din însărcinarea *Consiliului European din decembrie 2000*, ulterior acestei date, și ele au cuprins: întărirea capacităților de prevenire și gestionare a crizelor, asigurarea interoperabilității și crearea mijloacelor practice care să permită Uniunii să contribuie la eforturile ONU de menținere a păcii și securității internaționale. În deplinul respect al prevederilor

Cartei Națiunilor Unite, Uniunea încurajează organizațiile regionale și subregionale să joace un rol mai activ în operațiile de prevenire a conflictelor, de menținere și consolidare a păcii. Sunt de remarcat, în acest sens, participările statelor membre cu trupe, polițiști și observatori la operațiunile ONU. Uniunea reprezintă unul din principalii furnizori de trupe la misiuni de pace sub autoritatea Consiliului de Securitate al ONU, chiar dacă acestea nu sunt direct gerate de Națiunile Unite. Operațiile de gestionare a crizelor conduse de UE pot fi de tipul: umanitare și de salvare, precum și de evacuare, de menținere a păcii, misiuni de luptă și de restabilire a păcii. Procedurile și structurile de decizie necesare, ca și instrumentele și metodele de planificare au fost deja create. Uniunea poate, prin urmare, decide să întreprindă operațiuni militare și să execute misiuni în domenii ale menținerii ordinii, respectării statului de drept, administrației civile și protecției civililor. Pentru situații de criză, Uniunea este dotată cu toată gama de instrumente de reacție – economice, militare, diplomatice.

Ca exemple remarcabile de cooperare UE – ONU pot fi menționate: participarea la misiunile de menținere a păcii în Balcanii de Vest ale SFOR și UNMIBH, KFOR și MINUK, iar din acest an, misiunea din Darfur, de la granița dintre Ciad și Republica Centrafricană, a EUFOR, care va consolida misiunea ONU și Uniunii Africane, UNAMID. Nu trebuie ignorată, aici, nici participarea consistentă a statelor membre ale UE la Forța internațională pentru Afganistan (ISAF) și nici prezența unui însărcinat european al procesului de pace în Afganistan, care, fără a exista nici o contradicție între cele două misiuni, încearcă să convingă șefii de triburi să abandoneze lupta contra forțelor NATO și să se rializeze guvernului Karzai. Pe de altă parte, UE contribuie, din martie 2008, cu o misiune EUPOL la formarea poliției afgane, structură pe care, în mai 2008, a decis ca, în termen de un an, să o dubleze numeric, de la 200 la 400 persoane, și, de asemenea, are un reprezentant special al său pentru Afganistan (EUPOL – Afganistan). Misiunea de poliție de aici a impus un acord sustenabil și eficient în privința forțelor civile de poliție ale Afganistanului.

Primele misiuni ale UE în Balcanii de Vest au fost misiuni civile și militare de gestionare a crizelor, desfășurate în paralel cu eforturile duse, în cadrul procesului de stabilizare și asociere, pentru prevenirea urmărilor conflictului. Este cazul primei misiuni militare a Uniunii, Concordia, din fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, urmată de misiunea de poliție sub egida UE, Proxima, din Bosnia-Herțegovina (lansată în 2003). Misiunea de Poliție a UE (EUPM), executată cu mijloace civile, în BiH, în 2003, constituie prima operație de acest gen, prin care Uniunea a preluat sarcinile Forței de Poliție internaționale a ONU în BiH, permițând organizației mondiale să-și redeschină resursele în alte teritorii. Această misiune de intervenție a inclus activități de supraveghere, supervizare și

inspecție. EUPM BiH, misiune de management al crizelor civile, în cea de-a doua parte a mandatului (perioada 1 ianuarie structurilor polițienești din Bosnia și Herțegovina; susținerea poliției locale în lupta împotriva crimei organizate; inspectarea structurilor poliției locale în vederea responsabilizării actului polițienesc, și a deținut un total de 167 agenți de poliție și civili originari din Uniune. Într-o ordine de importanță, însă, misiunea cea mai semnificativă și mai amplă a UE cu profil militar rămâne *marea operație militară EUFOR - ALTHEA*, prin care, în decembrie 2004, Uniunea a preluat atribuțiile NATO. Forța internațională de stabilizare din Bosnia și Herțegovina se compune în prezent din 2455 militari, dintre care 347 germani, 333 italieni, 130 francezi, 74 olandezi și 18 britanici. În ajunul declarării unilaterale a independenței Kosovo, din februarie 2008, UE a hotărât să lanseze, în termen de patru luni, o *misiune civilă de poliție și justiție (numită EULEX)*, în fosta provincie sârbă, care să ia locul misiunii ONU – MINUK în 120 de zile, după ce aceasta din urmă va fi transmis puterile sale guvernului kosovar. Aceasta va avea 1.900 polițiști, judecători și procurori, care să susțină guvernul kosovar în formarea și dezvoltarea noilor sale instituții, prin pregătirea personalului sistemelor judiciar și de poliție din Kosovo pentru a-și putea exercita misiunea independent și pe o bază multietnică, prin consilierea și supravegherea în materie de poliție, justiție și protecția minorităților.

EULEX, considerată a fi cea mai importantă misiune civilă din istoria UE, „va stabili o justiție independentă și multietnică și o poliție multietnică“. Polițiștii, judecătorii și procurorii misiunii vor dispune de puteri executive, limitate, pentru „a ancheta și urmări crimele cele mai grave și cele mai sensibile“. De notat că organizația și-a trimis primele elemente ale misiunii în regiune fără a avea mandat ONU. După primirea mandatului, constituirea forței s-a făcut destul de încet, în august 2008 misiunea având doar 400 din cei 1900 de polițiști. Cu mijloace militare, Uniunea a acționat în cadrul *operației militare Artemis, din R.D.Congo*, sub mandat ONU, în același an, dar și în *Bunia*, prin intermediul unei *Forțe de stabilizare temporară* de peste 1.500 militari ce au contribuit la pacificarea unei situații explozive și periculoase, având, de asemenea, mandatul Consiliului de Securitate. Toate acestea arată progresul realizat de organizație în implementarea PESC, dorința sa fermă de a interveni la crize și de a promova stabilitatea, dar și de a garanta securitatea Europei și a se afirma ca actor de prim plan pe arena internațională. Angajarea UE în misiuni de menținere a păcii a impus cu necesitate creșterea capacității sale de acțiune strategică, deci crearea de mecanisme de acțiune ale Uniunii prin care să se intervină mai rapid și credibil în crizele internaționale. Ca urmare, organizația a constituit *Comitetul Politic și de Securitate (CPS)*, un *Comitet Militar (CM)* și un *Stat Major al UE (SMUE)*, noi organe de decizie politică și militară. UE are, în prezent, la dispoziție structuri militare și

civil-militare pentru gestionarea crizelor și conflictelor – structuri integrate diverse, apte să acționeze în domeniile poliție (*EUROPOL*), justiție (*EUROJUST*) și controlul frontierelor (*mecanismele spațiului Schengen*), dar și *structuri și intervenție și asistență umanitară* (ONG-uri și agenții specializate, inițiative gestionate de Comisia Europeană), precum și *structuri de prevenire și contracarare a terorismului și de fundamentare a bazei de acțiune a acestora*. Ea a îndeplinit și îndeplinește 21 de misiuni în zone conflict și în state fragile postconflict (9 trecute și 12 actuale), oferind suport militar vital și expertiză civilă pentru o serie de regiuni cu probleme, în eforturile de stabilizare și reconstruire a societăților divizate. Sistemul de securitate europeană cuprinde structuri care, devenite deja operaționale, îi permit să desfășoare, sub mandat ONU, misiuni multinaționale de succes în spațiul gestionării crizelor. Sistemul este structurat pe baza Strategiei Europene de Securitate și, prin transformarea sa, va determina ca, în viitorul apropiat, organizația să fie capabilă de a susține simultan câteva operații pentru care se cer capacități militare și civile de reacție rapidă. Pentru aceasta însă este nevoie ca structurile sale militare să devină forțe mai flexibile și mai mobile, capabile să se confrunte cu amenințările, iar resursele alocate acestui obiectiv să fie suficiente și utilizate mai eficient. Pentru soluționarea situațiilor de criză, UE conduce operații multinaționale realizate de *Forțe Multinaționale*, care includ forțe naționale, de tăria unor *brigăzi Joint Task Force*, întărite cu unități de luptă, de sprijin de luptă și sprijin logistic, din toate categoriile de forțe.

Eurofor și *Euromarfor*, create în 1995, sub denumirea de „Euroforțe”, includ forțe naționale ce pot fi puse la dispoziția UE și a NATO în 5 zile. *Euromarfor* este format din unități navale, iar *Eurofor* include o unitate de forțe terestre rapide, de 5000 oameni, cu statul major la Florența (Italia). Cele două structuri asigură misiunile de tip Petersberg. *GAE* sau *Gruparea aeriană europeană*, creată în 1995, de Franța și Marea Britanie, s-a numit inițial *Gruparea aeriană franco-britanică*, dar, ulterior, la ea au aderat: Germania, Belgia, Spania, Italia și Olanda. Având sediul în Marea Britanie, *GAE* este echivalentul euroforțelor în domeniul aerian.

Celula europeană de coordonare a transportului aerian, dislocată în prezent la Eindhoven (Olanda), ar putea deveni în viitor un comandament aerian tactic european. *Forță de Reacție Rapidă a UE (FRRE)*, constituită potrivit deciziei reuniunii de la Helsinki din 1999, a fost implementată în colaborare cu NATO, pentru a se evita o suprapunere inutilă cu Forța de Răspuns a Alianței. Ea a fost proiectată pe o dimensiune militară de 50.000-60.000 de oameni, cu contribuția statelor membre, fiind capabilă să se autosustină în teatru, dispunând de mijloace de informații, planificare, comandă-control, logistică, alte elemente de susținere a luptei și, dacă este cazul, de elemente de aviație și marină. La începutul anului

2004, UE a preluat, cu structuri ale FRRE, operațiunea NATO de menținere a păcii din Bosnia și Herțegovina.

La finele anului 2004, s-a decis continuarea realizării obiectivului global 2010, prin constituirea, în cadrul Forței de Reacție Rapidă a UE, a *grupurilor tactice de luptă*, care pot să fie folosite pentru toate misiunile de tip Petersberg și cele enunțate în Strategia Europeană de Securitate.

Grupurile tactice de luptă ale UE sunt fie structuri naționale, fie multinaționale, fie compuse după modelul Framework și conțin pachete de forțe de nivel batalion întărit, de circa 1.500 militari, formate dintr-un nucleu de 3-4 companii de luptă ușoare, întărit cu unități de comandă și de luptă și având alocate, totodată, unități de pionieri, apărare antiaeriană, transmisiuni sau logistică, după situație, iar în caz de necesitate, forțe CBRN, de poliție militară, ca și forțe aeriene și de marină. Grupurile sunt structuri coerente și credibile, inițiate cu scopul de a reacționa rapid și eficiente pentru a stabili unele zone de conflict din afara spațiului UE, de a proteja operațiuni umanitare și a răspunde unor solicitări specifice ale ONU. Conceptul arată că aceste structuri ale UE au ca obiectiv principal desfășurarea unei operațiuni cu durata de 5 zile, pe baza acordului prealabil al Consiliului European.

Forța Europeană de Jandarmerie, proiectată în 2004 și al cărei comandament ia ființă în 2005, la Vicenza (Italia), este o entitate capabilă să îndeplinească unele misiuni specifice, în cadrul operațiilor de management al crizelor, formată din unități de poliție, cu statut militar și atribuții în domeniul poliției, puse la dispoziție de către statele fondatoare, pe baze voluntare. Obiectivele Forței sunt de a conduce misiuni de poliție în operațiunile de management al crizelor și a participa, ca structură operațională, în misiuni desfășurate sub mandatul ONU, al UE sau altor organizații, ori coaliții internaționale. Scenariile de angajare acoperă toate aspectele operațiilor de management al crizelor: îndeplinirea funcțiilor de poliție, conform scenariilor de substituție a forțelor de poliție locale de către forțe de poliție internațională; consolidarea poliției (monitorizare, consiliere, restructurare și instruire); desfășurarea de acțiuni umanitare în cazul dezastrelor naturale sau provocate. Forța poate interveni în termen de 30 de zile, dislocând 800 de jandarmi, inclusiv comandamentul acesteia.

Potrivit propunerii lansate de Comisia Europeană în 2006, organizația urmează să înființeze un *Corp european de pază a frontierelor*. Aceste forțe de intervenție ar trebui să fie extrem de mobile, spre a reacționa imediat, prin deplasarea în zonele conflictuale. Agenția Europeană pentru Managementul Frontierelor Externe (Frontex) se va ocupa de instruirea lor și de acoperirea costurilor operațiunilor. Forțele vor fi puse la dispoziție temporar de către statele membre, pentru o durată determinată. În caz de criză, nucleul stabil de efective

poate fi completat, dacă este necesar, cu un număr de agenți naționali, preselecți, considerați ca rezerviști mobilizați în timp scurt de Instanța comună a practicienilor frontierelor exterioare.

Decizia Comitetului Militar din ianuarie a.c. preconizează o creștere a numărului și importanței misiunilor de securitate ale Uniunii, reorganizarea misiunii din Bosnia (reducerea de la 6500 la 2500 a numărului de militari), cu divizarea în unități mai mici, denumite echipe de observare și legătură, ce vor staționa aici (transformare ce va începe în a doua parte a anului), ca și asigurarea echipamentului necesar grupărilor de luptă cu reacție rapidă pentru acțiunile „air and maritime lift“, ce sunt considerate punctele slabe ale UE în domeniul gestionării crizelor și misiunilor de pace din afara teritoriului acesteia. În plus, este foarte promițătoare și decizia lansării unui program de cercetare pe 7 ani, în valoare de 1,4 miliarde de euro, pentru dezvoltarea tehnologiilor necesare asigurării „homeland security“.

În ianuarie 2005 a devenit operațională *Agenția Europeană de Apărare (EDA)*, care sprijină statele membre în eforturile de îmbunătățire a capacităților de apărare în domeniul managementului crizelor. În 2006, domeniile prioritare ale Agenției au fost: realimentarea în aer, transportul strategic (înzestrare, analiza cerințelor, noi sisteme de elicoptere grele, nave rapide), sistemele de tip C3, comunicațiile prin satelit, captarea de imagini (sateliți, avioane fără pilot). Pentru 2008, Agenția și-a propus ca inițiative majore: programele întrunite pentru investiții, proiectele de cercetare și tehnologie, piața europeană a echipamentelor pentru apărare, baza de evaluare și testare pentru apărare, capacitățile de rețea, vehiculele aeriene fără pilot, arhitectura de apărare NBCR, lupta împotriva dispozitivelor explozive improvizate (DEI), transportul strategic, logistica, informațiile operaționale și creșterea disponibilităților elicopterelor pentru operații PESA. În afara structurilor militare, UE și-a constituit și *structuri civile*, prin intermediul cărora poate interveni în gestionarea crizelor. Astfel, *Consiliul European din iunie 2004* a adoptat un *Plan de acțiune în domeniul managementului crizelor civile*, acesta vizând: constituirea unor echipe multifuncționale, rapid dislocabile; îmbunătățirea interoperabilității, a procedurilor privind susținerea tehnică a unei operații (aspectele financiare și achizițiile), precum și dezvoltarea unui nou Obiectiv global în domeniul civil.

Pe baza evoluțiilor anterioare în domeniul capacităților civile ale UE, *Consiliul European din decembrie 2004* a aprobat *Obiectivul Global Civil 2008*, care prevede ca Uniunea să fie capabilă să lanseze simultan misiuni de gestionare a crizelor civile, cu diferite grade de angajare, rapid dislocabile (30 de zile), posibil și pentru perioade lungi de timp. Operațiunile civile vor fi lansate autonom, comun

sau în strânsă cooperare/conducere cu o operație militară a UE, iar în cadrul acestora, un rol important îl va avea *Celula Civil-Militară*.

În cursul anului 2006, s-a realizat *operaționalizarea Echipelor de Răspuns la Crize (Crisis Response Teams – CRT)*, parte a dezvoltării capacității operaționale în domeniul managementului crizelor civile. Constituite din experți civili în diferite domenii (achiziții, logistică, sisteme de comunicații), CRT iau parte la misiuni de prospectare și evaluare a situației din teren, înainte de lansarea operației propriuzise și în fazele inițiale ale acesteia. Până la finele anului 2006, trebuia să fie disponibilă o rezervă de 100 astfel de experți.

Organizația se preocupă, în egală măsură, de ajutorarea ONU în *prevenirea conflictelor* pe glob. În acest sens, reprezentanți speciali desemnați de Consiliul European își aduc contribuția la prevenirea conflictelor și la consolidarea păcii în diverse regiuni ale lumii. Astfel, numai între 1996 și 2008, UE a numit un număr de 29 de reprezentanți speciali, trimiși speciali sau consilieri pentru diferite state și regiuni de pe mapamond: regiunea Marilor Lacuri africane, Orientul Mijlociu, Kosovo, BiH, FYROM, Afganistan, Republica Moldova, Caucazul de Sud, Sudan, Asia Centrală, Europa de Sud-Est, Myanmar etc. Deși, în cele mai multe cazuri, acești reprezentanți nu sunt actori principali în regiuni sau țări afectate de conflicte, în situația Macedoniei, de exemplu, UE a jucat, prin trimișii săi, rolul de principal actor internațional. Extensia mandatelor asupra unor întregi regiuni, dar și obiectivele foarte vagi stabilite pentru anumiți reprezentanți au condus, de cele mai multe ori, la performanțe destul de modeste în influențarea pozitivă a unor situații de conflict. Demersurile recente despre care mass media informau, în mai a.c., că se întreprind cu ușile închise în sânul Uniunii, pentru crearea unui *Serviciu European de Acțiune Externă (EEAS)*, care să conducă la fuzionarea corpului diplomatic din statele membre cu funcționarii comunitari ce compun azi legațiile, misiunile și reprezentanțele UE în lume, îngrijorează, prin tenta supranațională pe care acesta o comportă, dar și dau speranțe pentru o activitate mai fructuoasă a organizației în spațiul gestionării crizelor și conflictelor.

Parlamentarii Uniunii cred că insuficiența bugetului de 1.740 de milioane EUR al PESC pentru perioada 2007-2013 va impieta asupra realizării obiectivelor UE de actor global și implicit asupra activității reprezentanților săi speciali în lume, mai ales că, potrivit unui document oficial al Parlamentului 172 European, articolul specific din capitolul privind bugetul PESC dedicat acestora nu evită proliferarea trimișilor de acest tip, care, precizează Rezoluția, prin definiție, ar trebui să fie numiți doar în cazuri speciale și nu ar trebui să slăbească rolul delegațiilor Comisiei la fața locului. Consecințele financiare legate de extinderea mandatelor acestora nu pun probleme, dar Parlamentul apreciază că ar fi necesară stabilirea de criterii pentru numirea și evaluarea lor, inclusiv definirea și obiectul sarcinilor

acestora, durata mandatului, coordonarea și complementaritatea cu delegațiile CE din cadrul primului pilon și o evaluare a potențialei lor „valori adăugate”, făcută atent, sub responsabilitatea Înalțului reprezentant pentru PESC.

Privind lucrurile prin prisma comunicării CE intitulate „*Europa în lume: câteva propuneri practice pentru creșterea coerenței, eficienței și vizibilității*”, ce sugerează modalități de consolidare a acțiunii pe plan extern a UE fără modificarea tratatelor existente și asigură instrumentele necesare punerii în practică a deciziilor politice, oferind exemple care ilustrează cum o abordare coerentă poate crește valoarea adăugată, ne putem aștepta, în viitor, la o îmbunătățire a planificării strategice, a cooperării și coordonării crizelor.

2. Instrumentele parteneriatului și cooperării

Între instrumentele folosite de UE în prevenirea și gestionarea crizelor și conflictelor se înscriu și *parteneriatele și cooperarea dezvoltate cu statele din preajma Uniunii, în cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV)*. La lansarea ei, în 2004, ca inițiativă majoră pentru țările vecine cu Uniunea, PEV viza evitarea multiplicării foaielor de tensiune și factorii destabilizanți pentru UE din împrejurimile spațiului acesteia și se înscria în cel de-al doilea obiectiv al Strategiei europene de securitate, adoptate în decembrie 2003, cel de a contribui la securitatea vecinătății. Principalele sale obiective erau: prevenirea conflictelor și actelor de agresiune în vecinătatea apropiată; aplanarea disputelor în curs și asigurarea unui climat de liniște pe termen lung; stabilirea de parteneriate politicoeconomice strânse, bazate pe împărtășirea principiilor UE, pe aplanarea conflictelor, pe valori, prosperitate și securitate; controlul migrației și al oricăror forme de trafic ilegal către UE; protejarea securității cetățenilor UE ce trăiesc în afara Uniunii.

Prin încheierea de *acorduri de parteneriat și cooperare cu vecinii din Est și acorduri de asociere cu cei din Sud*, s-a ajuns ca, la inițiativă, să fie acceptate 16 state (Algeria, Armenia, Azerbaidjan, Republica Belarus, Egipt, Georgia, Israel, Iordania, Liban, Libia, Republica Moldova, Maroc, Autoritatea Palestiniană, Siria, Tunisia și Ucraina). Rusia are un *parteneriat strategic specific* cu UE, dar nu este încă asociată la PEV. Aceste instrumente diferă mult de cele din anii '90 – *acordurile de asociere de tip european* (ce aveau ca obiectiv crearea de uniuni vamale între aceste state și UE, spre a le pregăti pentru aderare) sau cele ulterioare *acordurile de asociere de tip mediteranean* (având ca obiectiv crearea de zone de liber schimb euro-mediteranean la orizontul 2010). Prin abordarea obiectivelor PEV, s-au atacat frontal, practic, principalele fenomene negative manifestate în jurul granițelor Uniunii, în special în sud și est. Au fost supuse controlului și acțiunilor preventive conflictualitatea și agresivitatea. Activitățile la care au participat statele partenere s-au dovedit foarte benefice.

Pe latura sudică a spațiului european, fusese lansat, în 1995, la Barcelona, *instrumentul Parteneriatului EURO – MED*, model de strategie globală pentru promovarea stabilității și prosperității într-o regiune complexă ca aceea a Bazinului Mediteranean. Prin adoptarea *Cartei euro-mediteranene pentru pace și stabilitate*, UE și partenerii săi din regiune aveau la dispoziție un instrument extrem de util în unirea forțelor pentru prevenirea și menținerea păcii și stabilității internaționale și regionale. În noul context al PEV, Uniunea trata cu mai multă grijă problemele zonei mediteranene (stagnarea economică, tensiunile sociale, conflictele nerezolvate), ca și pe cele ale zonei pontice (exploatarea și transportul resurselor energetice, controlul navigației, combaterea crimei organizate, a migrației ilegale, zonele conflictuale), își propunea să contribuie activ la gestionarea lor și, prin *strategia parteneriatelor*, să reușească să amplifice dimensiunea strategică a spațiului lărgit ponto-mediteranean.

Deplasându-ne în prezent, observăm că evenimentul cel mai recent, care, după demararea sa practică, ar putea schimba fața regiunii și strânge mai mult rândurile între continentul european și sudul mediteranean îl reprezintă *Summit-ul de la Paris din iulie curent*, ce a dat startul *Uniunii pentru Mediterana (UPM)*, inițiativă ambițioasă să relanseze cooperarea țărilor UE cu cele de la sud de „Mare nostrum”, dând un nou impuls procesului de pace în Orientul Mijlociu, stabilind ca Orientul Apropiat să devină o zonă exceptată de arme de distrugere în masă, dotată cu un sistem de verificare mutuală eficace, și condamnând terorismul sub orice formă de manifestare a sa.

Retranslatând discuția în planul inițial al PEV, trebuie să spunem că politica adoptată de UE după marea extindere a organizației de la 1 ianuarie 2004 a avut ca scop să evite crearea de noi linii de demarcație în Europa și să promoveze stabilitate și prosperitate în interior și la noile frontiere ale Uniunii. Interdependența crescută, politică și economică, generată de cooperarea lărgită, realizată prin PEV, a fost apreciată ca un motor pentru stabilitatea, securitatea și dezvoltarea durabilă a regiunilor vecine, iar în raport cu Rusia, unul din pilonii *parteneriatului strategic global UE – Federația Rusă*.

Pentru a crea un spațiu de stabilitate și prosperitate partajată cu vecinii săi, organizația și-a însoțit politica de proximitate cu măsuri vizând atacarea rădăcinilor instabilității politice, vulnerabilității economice, lacunelor instituționale, conflictelor, sărăciei și excluderii sociale. PEV a permis o *intensificare a cooperării în materie de prevenire și de luptă contra amenințărilor comune la adresa securității*: terorismul, criminalitatea organizată transnațională, fraudă vamală și fiscală, riscurile nucleare și ecologice sau maladiile transmisibile.

Prin mecanismele și instrumentele declanșate de PEV, Uniunea a putut arăta o mai mare implicare a sa în prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor. Și în

perspectivă, organizația europeană este preocupată de scăderea riscurilor la frontiera sa sudică, demers ce se cere corelat cu *dezvoltarea unor parteneriate autentice cu țările sărace din Africa*, ce ar crea locuri de muncă acasă la potențialii migranți, înlăturând astfel mizeria și foamea și stabilizând forța de muncă. La aceeași frontieră, Uniunea are de înfruntat problemele conflictului din Orientul Mijlociu, cele din Afganistan și Irak, din Darfur, toate adăugându-se multiplelor chestiuni ridicate de zona mediteraneană însăși. Împotriva amenințării teroriste, Uniunea a adoptat nu o soluție militară, ci una bazată pe edificarea unor punți între culturi, sprijinite pe valori democratice. În 2008, declarat *An european al Dialogului intercultural*, președinția slovenă, dar și cea franceză a UE au pus un mare accent pe această categorie strategică de coabitare în diversitate, cu o importanță capitală într-o multitudine de domenii, printre care și cele ale imigrației, luptei contra terorismului și contra criminalității.

Europa împarte cu statele partenere din sud beneficiile prosperității, democrației și păcii, printr-o politică de vecinătate privilegiată. Aici, PEV dezvoltă o cooperare pozitivă cu partenerii, în domeniile: economic, social, comercial, strategic și politic. Această cooperare va fi amplificată, cum s-a accentuat și în revista noastră, prin *realizarea noilor parteneriate structurante, regionale, cu Africa – UA, cu America Latină – MERCOSUR sau Asia – ASEAN și cu regiunea extinsă a Mării Negre (prin OCEMN)*, regiune de confluență eurasiatică ce ar putea reprezenta, în același timp, un spațiu de interfață economică între zona europeană, ca entitate de civilizație economică, și Asia Centrală, cunoscută ca o zonă economică energetică de mare valoare și de interes vital pentru continentul nostru.

Între specialiști se vorbește despre o viziune nouă asupra politicii de vecinătate viitoare: aceasta trebuie să fie o politică privilegiată, care să asigure împărțirea prosperității europene cu vecinii direcți (Belarus, Ucraina, statele Caucazului, ale Orientului Apropiat și Africii de Nord). Pe sud, UE sporește, prin politica sa, șansele economice și politice ale statelor din vecinătate. Se crede însă că aceasta poate contribui inclusiv la renașterea unei culturi politice pluraliste dincolo de Mediterana, la restructurarea politică a lumii arabe, printr-o cooperare durabilă și mutuală. Omogenizarea politică a ansamblului lumii arabe ar fi un factor stabilizator pentru întreaga regiune a Orientului Mijlociu, care include multe zone conflictuale și de frământări sociale – Egipt, Libia și în special Siria.

Apare însă, de anul trecut, sub președinția germană a Uniunii, *concepția unei noi PEV*, care dorește să creeze, pe toate azimuturile importante, un spațiu de prosperitate și stabilitate fondat pe valori comune. Este vorba de cooperare în sfera securității comune, a controlului imigrării, de respectul mutual al culturilor, convergența dezvoltării, armonizarea reglementărilor mediului și a legislației etc. Opțiunile germane pentru o *PEV Plus vizează „vecinii Europei“ – statele din estul*

și sudul continentului și „vecinii europeni” – statele foste sovietice. Germanii privesc spre Caucaz, considerând că statele de aici, dar și R. Moldova, Ucraina și Belarus trebuie să beneficieze de o integrare mai tangibilă în structurile europene.

Ia, astfel, naștere, ca element inedit, un *parteneriat al modernizării între UE și țările din Est* – mai puțin Rusia și Turcia, care ar urma să devină parteneri strategici – ca și din Caucaz, ce poate oferi fonduri pentru o transformare de profunzime. Analistii domeniului, studiind această opțiune, sunt de părere că aprofundarea relațiilor cu aceste state este necesară, dar întâmpină dificultăți, pentru că ignoră existența conflictelor înghețate și cadrul endemic ce paralizează dezvoltarea statelor respective, democratizarea și stabilitatea lor și, implicit, amenință UE. În fapt, agenda reuniunilor la care UE este prezentă cuprinde, invariabil aproape, chestiunea conflictelor din spațiul exsovietic, dar totul se rezumă la declarații, nefinalizate cu nimic practic. Poate și de aceea, luând în calcul amenințările reprezentate de situațiile conflictuale din regiune și potențialul de piață oferit de expansiunea economiei europene, organizația ia măsuri de extindere a cooperării și a zonei de securitate de la periferia Europei spre Estul caucazian și asiatic. Pe acest trend, UE caută să stabilească, atât cu SUA, cât și cu China, dar și cu Rusia, India, Japonia, *parteneriate strategice integrate*, care să combine cooperarea în sectoare și domenii multiple, ca: securitate, energie, tehnologie, comerț, resurse umane. Este, astfel, posibil să se producă, pe această cale, un *salt veritabil, în estul asiatic, de la politica de vecinătate la cea de globalitate*, care vizează nu părțile, ci întregul luat prin părțile sale cele mai tari.

Rolul UE în acest spațiu rămâne în creștere, din rațiuni geostrategice. Revizuirea *Acordului de cooperare și parteneriat (ACP) dintre UE și Rusia* și o *strategie pentru Asia Centrală* se vor operaționaliza cu dificultate, din cauza divergențelor existente între Rusia și unele state europene, pe probleme economice, dar și militare (scutul american antirachetă), ce indică faptul că interesele naționale, în rândul membrilor, prevalează în fața celor ale Uniunii. Rusia și-a reafirmat nu o dată, interesul major pentru regiunea Mării Negre și Balcani, pe care l-a susținut prin lansarea proiectului South Stream, de transport al gazelor naturale rusești spre Europa, prin Marea Neagră, creând probleme UE. Totuși, Summit-ul UE – Rusia din decembrie 2012 a subliniat faptul că între cele patru spații comune de cooperare se află și spațiul comun de securitate externă, în cadrul căruia stabilizarea regiunilor și a frontierelor UE și Federației Ruse rămân între priorități.

Noua *Strategie pentru Asia Centrală* confirmă că este un document-cheie pentru regiune, căreia se pare că i-a sosit timpul să intre într-o epocă a stabilității, securității și prosperității, tocmai pentru că include obiective stringente pentru viitorul spațiului asiatic: promovarea drepturilor omului, a democrației și a bunei guvernări, dar și stoparea imigrației ilegale, a traficului de persoane și a

contrabandei, dezvoltarea transporturilor, comerțul etc. Un capitol din această strategie, cel intitulat „Sinergia Mării Negre“, este materializarea eforturilor românești de orientare a interesului Uniunii spre spațiul lărgit al Mării Negre, de care se leagă securitatea energetică a UE, proiectele de furnizare și transport ale gazelor naturale și petrolului din Marea Caspică.

Parteneriatul strategic UE – Rusia are posibilitatea să continue, prin renegocierea și reînnoirea ACP, după o perioadă de doi ani de blocaj într-un veritabil dialog al surzilor, marcat de perturbările induse de problematica energetică, de diferențele asupra independenței autoprocimate a Kosovo, sprijinul acordat de Moscova regimurilor secesioniste din Georgia și R. Moldova, fricțiunile dintre Moscova și Varșovia, Moscova și Vilnius etc. Noul instrument partenerial va fi rezultatul negocierilor strânse în chestiuni sensibile, cum sunt: comerțul, energia, drepturile omului, cooperarea politică. Recentul summit UE – Rusia din Siberia ar putea constitui momentul relansării cooperării celor doi actori, a coordonării în comun a acțiunilor de contracarare a amenințărilor mondiale și a răspunsurilor la pericolele ce caracterizează astăzi situația internațională, în pofida obstacolelor numeroase sesizate sau ignorate voit cu acest prilej.

Adâncirea cooperării, ca instrument fundamental al UE de gestionare a crizelor, este puternic subliniată în *bilanțul pe 2012 al PEV a Uniunii*. Acesta menționează avansurile concrete realizate în relația cu statele partenere, într-un mare număr de domenii: cooperarea politică, cooperarea regională, schimburile comerciale, migrație, simplificarea formalităților de obținere a vizelor, energie, transporturi, cercetare, inovare, mobilitatea studenților și tinerilor, reformele democratice și economice, justiție, lupta contra crimei organizate, alinierea pozițiilor partenerilor la PESC, în cazul Ucrainei, Moldovei, statelor caucaziene, Marocului și Iordaniei, dar și depoluarea Mediteranei sau investițiile în sfera protecției mediului. Toate acestea ilustrează o întărire considerabilă a prosperității, stabilității și securității regionale și globale, prin aportul substanțial al UE – care, în bani, s-a ridicat, în 2012, la 2,95 miliarde euro.

Edificator pentru modul de folosire de către UE a instrumentului cooperării în acțiunile de prevenire și gestionare a crizelor și conflictelor este cazul continentului african. Raporturile Uniunii cu Africa au fost consolidate temeinic în urma Summit-ului de la Lisabona, unde s-a stabilit să se demareze elaborarea unei strategii și a unui plan de acțiuni comune. Acestor demersuri li s-a adăugat inițiativa de *întări cooperarea cu Uniunea Africană* și eforturile depuse sub egida Consiliului de Securitate al ONU în vederea consolidării păcii și securității în Africa. Aici, trebuie consemnate cel puțin prezența UE la alegerile prezidențiale din Zimbabwe, care s-au desfășurat fără tulburări majore, și susținerea de către Uniune a Națiunilor Unite în procesul de stabilizare a situației din Somalia, Libia și

Egipt. În situația conflictului din Sudan/Darfur, a degradării relațiilor dintre Sudan și Ciad (unde UE și-a asumat o misiune în partea de nord a Ciadului), contribuția europeană, deși semnificativă, s-a dovedit insuficientă. Important este însă faptul că *parteneriatul între UE și UA* funcționează, extinzându-se cu fiecare nouă activitate desfășurată cooperarea în domeniul păcii și securității, organizația europeană continuând să asigure o susținere importantă a tuturor inițiativelor de pace de pe continentul african.

3. Instrumentul diplomației

Încheierea Războiului Rece a coincis cu o radicalizare a conflictelor, mai ales interne, și cu emergența noilor actori, a organizațiilor internaționale și regionale, ONG-urilor și agențiilor umanitare, care joacă un rol din ce în ce mai mare în cadrul și în afara situațiilor pre sau postconflictuale. Alături de SUA și principalele state dezvoltate, UE și-a asumat responsabilități în asigurarea stabilității lumii, iar după 2001, ofensiva noilor riscuri și amenințări a impus ca organizația să se angajeze mai hotărât în combaterea terorismului, proliferării armelor de distrugere în masă, în prevenirea și gestionarea crizelor și conflictelor. Pentru gestionarea conflictelor, Uniunea a folosit toate instrumentele la îndemână, inclusiv cele diplomatice.

Diplomația preventivă, definită în 1992 de secretarul general al ONU ca una din cele patru modalități de acțiune – împreună cu restabilirea păcii, menținerea păcii și consolidarea păcii postconflict – a intrat în instrumentarul obișnuit al organizației. Diplomația, ca instrument principal al prevenirii conflictelor, apreciază specialiștii europeni, s-a afirmat îndeosebi după Maastricht (1992) și Amsterdam (1997), când organizația a trecut-o în prim-plan, între celelalte instrumente, cooperarea pentru dezvoltare, gestionarea civilă și militară a crizelor și construcția diverselor parteneriate cu alte regiuni ale lumii.

Prevenirea conflictelor, ca preocupare a politicii externe, s-a impus tot mai insistent între multiplele acțiuni externe ale UE, fiind realizată cu instrumentele politicii comerciale, acordurile de cooperare, ajutorul pentru dezvoltare, politica socială și de mediu, ajutorul umanitar, capacitățile civile de gestionare a crizelor, instrumentele cooperării în sfera justiției și afacerilor interne și, nu în cele din urmă, *instrumentele diplomației*.

Locul important ocupat de aceasta din urmă subliniază accentul pus de UE pe instrumentele „blânde” ale politicii externe, mai degrabă decât pe cele coercitive. Din considerente politice și economice, dar și umanitare și morale, prevenirea și deci diplomația preventivă sunt preferate gestiunii conflictului și postconflict. Chiar dacă organizația s-a lansat, cu bune rezultate, în operații militare dezvoltate autonom, perimetrul instrumentelor diplomatice este curtat cu insistență,

privilegiat, pentru caracterul său pașnic, în procesul de reglementare a diferendelor, și nu numai. Transformarea structurală și funcțională continuă a Uniunii, extinderea sa au avut un sprijin de nădejde în instrumentul diplomatic, în latura negociativă, de dialog a acestor procese definitorii pentru existența organizației constituite în urmă cu peste 50 de ani. Organele de conducere ale Uniunii au recunoscut faptul că, în paleta de instrumente folosite, nu s-a etalat o coerență generalizată și că va trebui acționat pentru ca acestea, deci inclusiv instrumentul diplomației, să asigure o mai mare eficacitate a acțiunii UE în domeniul prevenirii conflictelor. Revine diplomației sarcina de a întări legăturile UE cu ONU, organizațiile regionale, instituțiile financiare internaționale și ONG-urile, de a se consolida, ea însăși, pe termen scurt, pentru a susține mai bine acțiunile de prevenire a conflictelor. Parteneriatele de prevenire a conflictelor realizate de Uniune cu ONU, OSCE, alte organizații internaționale și regionale, societatea civilă, actorii umanitari, lumea academică și sectorul privat vor fi, până la urmă, creația diplomației, a acestui *instrument inteligent*, a cărui prezență pe scena internațională, în plan diplomatic, este remarcabilă.

În studiile realizate asupra problematicii prevenirii și gestionării crizelor și conflictelor, *instrumentele relațiilor externe folosite sunt văzute acționând într-o manieră integrată*, ce unește „ambitia de a coordona politica comercială, externă și de securitate comună cu cea a cooperării pentru dezvoltare” pe o axă a coerenței perfect relevantă de numeroasele rezoluții europene ce vizează intervențiile în sectoare ale cooperării și în politica externă pe domeniul prevenirii conflictelor. Va trebui, totuși, pe viitor, să se înfăptuiască o mai bună integrare a instrumentelor dezvoltării și instrumentelor comerciale, economice și umanitare în instrumentele PESC și în capacitățile civile și militare ale gestiunii crizelor, iar aici ar avea un cuvânt greu de spus dialogul și cooperarea.

UE reușește deja, apreciază analiștii citați, o *interpenetrare a sectorului cooperării și diplomației*. În CAGRE se elaborează deja strategiile reunite PESC și dezvoltare în probleme de prevenire a conflictelor pe termen lung. Această colaborare se edifică „în amonte” de crize și „în aval” de conflicte. Interpenetrarea cooperării cu dezvoltarea și politica externă a UE de prevenire a conflictelor s-a materializat cu succes, prin intermediul diplomației, al negocierilor, în acordurile regionale de cooperare pentru dezvoltare (de exemplu, Acordul de parteneriat dintre Comunitatea Europeană și țările Africii, Caraibelor și Pacificului - ACP, din 2000, de la Cotonou).

Necesitatea de a face față unor conflicte violente i-a permis Uniunii, subliniază autorii Raportului GRIP 2002/2, ca, plecând de la experiența câștigată în sectorul cooperării, să se doteze cu un dispozitiv general de prevenire a conflictelor care încearcă să armonizeze atuurile diplomației preventive cu cele ale construcției

păcii. Pe viitor, problematica gestionării conflictelor va trebui abordată tot mai mult dintr-o perspectivă integrată. O atare viziune holistică asupra securității a fost lansată de responsabili militari din state ale NATO: ea include asemenea caracteristici, impuse de globalizarea securității, pleacă, în mod corect și obiectiv, în opinia noastră, de la tipologia noilor riscuri și amenințări, ce face ca noul concept de securitate să se raporteze la o lume fără granițe, unde este nevoie, pentru securizare, de o sinergie a capacităților, metodologiilor și instrumentelor, având ca fundament multilateralismul și un continuum intern – extern, aspecte ce incumbă o diplomatie cât mai inteligentă și mai robust implicată, de care UE, prin cele 28 state membre, nu duce lipsă.

Concluzii

Uniunea Europeană beneficiază de o viziune strategică, integrată în cadrul propriei Strategii de Securitate, cât și de instrumentele necesare asumării unui rol operațional în domeniul managementului crizelor, ceea ce-i permite să fie, astăzi, angajată activ în dezvoltarea unui profil global în arhitectura de securitate internațională. Pe plan instituțional intern, organizația parcurge un proces complex de reconfigurare a rolului pe care îl are în gestionarea securității globale, de dezvoltare pe coordonate extinse a dimensiunii de securitate și apărare, susținută de operaționalizarea capacităților relevante pe această dimensiune.

În noua ecuație strategică a secolului XXI, concedem, alăturându-ne convingerilor altor cercetători, UE are o poziție privilegiată, ce se sprijină pe calitatea de organizație globală, dotată cu toate mijloacele – economice, diplomatice, civile și militare – de acțiune externă, dar și cu o viziune globală și o strategie de securitate specifică, pe eforturile sale de modernizare militar-strategică, în condițiile unor solicitări tot mai consistente din partea altor actori internaționali, cum sunt ONU și NATO.

Implicarea securitară globală va însemna: utilizarea coerentă și integrată, în largul evantai de situații de gestionare a crizelor, a instrumentelor comunitare și a instrumentelor civile ale PESA; gestionarea civilă a crizelor din sectoarele prioritare; contribuția Uniunii la reforma sectorului de securitate și susținerea procesului de dezarmare, demobilizare și a reinsertiei; desfășurarea de dispozitive integrate și variabile de gestiune civilă a crizelor, care răspund nevoilor specifice din teren și instituțiilor locale; ducerea simultană a mai multor operații PESA de gestiune a crizei; înscrierea în durata misiunii și situarea la înălțimea calificării necesare a personalului participant la gestiunea civilă a crizelor; asigurarea coerenței eforturilor. Creșterea în viitor a rolului UE în asigurarea securității globale va depinde, într-o măsură foarte mare, de contribuția sa la întărirea guvernării globale, a instituțiilor internaționale și a valorii dreptului internațional,

dar și de modul în care se vor implica China și India, ca puteri în ascensiune, precum și Rusia, în ceea ce privește asumarea responsabilității pentru starea guvernării globale și soluționarea provocărilor globale, precum și de rolul esențial pe care îl vor juca partenerii transatlantici, împreună, în acest context.

Eforturile UE de a se afirma ca actor global se lovesc de una din opreliștile cele mai serioase, finanțarea PESC/PESA. Quantumul total de 174 de miliarde de euro, alocat pentru PESC pentru perioada 2007-2013, este un bun exemplu în acest sens : analizat în detaliu, prin prisma misiunilor Uniunii, acesta se dovedește mai mult decât insuficient. În context, se speră că noul Acord interinstituțional privind disciplina bugetară și buna gestiune financiară va spori, în continuare, participarea Parlamentului la procesul de luare a deciziilor privind PESC și va permite un control democratic mai intens al acțiunilor externe ale Uniunii.

Fiecare nouă extindere a organizației, am demonstrat, are un impact puternic în securitatea, unitatea și stabilitatea întregului continent, contribuie la crearea unei Europe întregi, libere și pașnice, dar influențează deopotrivă stabilitatea și securitatea lumii. Continuarea politicii de lărgire graduală a organizației i-a permis acesteia să devină putere mondială și a reprezentat, în opinia liderilor acesteia, alături de aprofundarea integrării economice și politice, piatra unghiulară a construcției europene.

Studiul nostru subliniază cu putere raporturile dintre UE și organizațiile internaționale cu rol în asigurarea securității globale. Considerăm ca semnificative: eforturile comune cu ONU, NATO și OSCE de combatere a gravelor riscuri și amenințări actuale și viitoare, nivelul cooperării Uniunii cu ONU și NATO în domeniul gestiunii crizelor, al folosirii componentelor civile și militare ale PESA, aportul mecanismelor prin care PESA se integrează în cadrul NATO, dimensiunea sinergiei și complementarității dintre UE și OSCE, determinarea UE în a subscrie și contribui cu forțe proprii la obiectivele păcii și securității globale promovate de ONU, în condițiile schimbărilor dramatice intervenite pe scena politică, datorate avansului impetuos al mondializării.

Remarcabil este, în același timp, aportul substanțial al UE la prevenirea și gestionarea crizelor și conflictelor internaționale, domeniu în care folosește o gamă completă de instrumente: de la dezvoltare și politica comercială la parteneriatele structurante, regionale ori parteneriatele strategice integrate, la acordurile de parteneriat și cooperare sau de asociere, de la capacitățile de gestionare a crizelor și mecanismele de cooperare în probleme de justiție și afaceri interne sau instrumentele diplomatice la programele sociale și de mediu, și ajutorul umanitar.

Provocările de securitate cu care lumea se confruntă în prezent implică o cooperare întărită UE - SUA, o relație transatlantică strânsă și dinamică, mai ales în gestionarea crizelor. Gestionarea modernă a crizelor reprezintă o miză mondială,

iar ameliorarea reacției euro-atlantice la crize, printr-o colaborare strânsă, sub toate aspectele gestiunii lor, depinde în mare măsură de întărirea rolului UE în gestionarea crizelor la nivel global. Între prioritățile asigurării unei securități globale se înscrie și realizarea unei piețe transatlantice comune până în 2015, care ar nivela diferențele de reglementare dintre cei doi piloni ai relației, ar încuraja concurența, ar armoniza normele tehnice și ar înlătura orice bariere.

BIBLIOGRAFIE

- Une Europe sûre dans un monde meilleur, Stratégie européenne de sécurité, Bruxelles, le 12 décembre 2003.*
- Stratégie d'élargissement 2006 - 2007: Défis et Capacité d'intégration.*
- Strategia UE privind un nou parteneriat cu Asia Centrală, 21-22 iunie 2007.*
- Strategia „Uniunea Europeană și Africa: spre un parteneriat strategic”, 15 decembrie 2005.*
- Strategia comună UE – Africa, 9 decembrie 2007.*
- Comisia Comunităților Europene, Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, Consolidarea politicii europene de vecinătate, Bruxelles, 5 decembrie 2007.*
- Commission Européenne, UE – ANASE: renforcement de l'engagement avec l'Asie du sud-est, 14 mars 2007.*
- Declarația de la Barcelona, noiembrie 1995.*
- Rezoluția PE din 23 mai 2007 privind raportul anual al Consiliului înaintat Parlamentului European privind principalele aspecte și opțiunile fundamentale în domeniul PESC, inclusiv implicațiile financiare pentru bugetul general al UE – 2005.*
- Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European și Comitetul economic și social european. Un parteneriat UE – Statele Unite întărit și o piață mai deschisă pentru secolul XXI, 18 mai 2005.*
- Raportul „O doctrină de securitate umană pentru Europa – Raportul de la Barcelona al Grupului de studiu privind capacitățile de securitate ale Europei”, 15 septembrie 2004.*
- Zorgibe Charles, Construcția europeană. Trecut, prezent și viitor, Editura Trei, București, 1998.*
- Larrabee Stephen, L'élargissement et ses opposants, forma tradusă din limba engleză și adaptată de Politique étrangère, 72e annee, no.2, 2007.*

Matei Dumitru, colonel, Tibil Gheorghe, locotenent-colonel, *Documentar: Reprezentarea militară la Uniunea Europeană în contextul politicii europene de securitate și apărare/ESDP*, Observatorul Militar nr.3/2005.

Matei Dumitru, colonel, *Strategia de securitate europeană „Solana” – răspunsul UE la noile riscuri și provocări din mediul internațional*, Gândirea Militară Românească, nr. 2/2005.

Mureșan Mircea, dr., *Dimensiuni actuale și viitoare ale politicii europene de vecinătate*, Impact strategic nr.3/2007.

